

Importanța de a ne face cunoscuți în viața evreiască internațională

Luna septembrie a fost bogată în evenimente importante pentru dezvoltarea relațiilor F.C.E.R. cu lumea evreiască internațională. Primul, între 8-9 septembrie a.c., a fost prilejul de căsătorie, la Geneva, a fiului lui Moshe Kantor, invitația fiind lansată de tatăl mirelui, președintele Congresului Evreiesc din Rusia. Nunta a fost un bun prilej de a reuni, printre cei peste 300 de participanți, numeroase personalități la vârf din comunități evreiești europene. Al doilea eveniment a fost o reuniune a Executivului Congresului Evreiesc European (C.E.E.), la Ierusalim (10-12 septembrie a.c.). O manifestare internațională de anvergură a fost comemorarea, în Ucraina, între 26-28 septembrie a.c., a 65 de ani de la masacrul de la Babii Iar. Semnificațiile lor au constituit punctul de plecare al acestui interviu, realizat cu președintele F.C.E.R., deputat dr. Aurel Vainer, participant la reuniunile sus-amintite.

- Un numitor comun?

- Lecția de viață evreiască. Fie că a fost vorba de bucurie, fie de preocupări față de situația politică actuală a Israelului și de cooperări între comunități evreiești europene, fie de neuitare, cu avertisment pentru contemporaneitate, a Holocaustului.

- În ce măsură se poate vorbi de tradiție evreiască pentru evreii ruși, care, timp de 70 de ani, au fost despărțiți de ea?

- Cred că asistăm la un reviriment, vizibil și la nunta cu adevărat evreiască la care am participat, împreună cu soția:

● ceremonia de *Mafitir*, la sinagogă, dedicată mirelui ● serviciul religios al cununiei la Sinagoga Mare ● recepția la Hotelul „President Wilson”, din Geneva ● anvergura participării rabinice, la cele două sinagogi. Am fost impresionat de înțelepciunea și verbul pasionat din discursurile Prim Rabinului Lau, al Tel-Avivului, și tatălui mirelui, domnul Moshe Kantor. De revărsarea de lumină scaldând Sinagoga Mare și punându-i în valoare arhitectura. De melodiile hasidice cântate de rabini, cantori și cor. De dansurile hasidice în care s-a prins grupul de rabini prezenți la nuntă. De emoția mirilor sub *hupa* care s-a transmis fiecăruia dintre cei de față. Semnificative pentru importanța acordată Congresului Evreiesc din Rusia de conducerile de stat ale Ucrainei și Israelului au fost telegramele de felicitare transmise de președinții Viktor Iușcenko și Moshe Katsav, de primul ministru israelian Ehud Olmert. Această din urmă a fost citită de ambasadorul Israelului la O.N.U., de la Geneva. Pe întreg parcursul nunții, artiști din Ucraina, Rusia, Italia și Israel au reînviat atmosfera ștetl-ului evreiesc de altădată. Tot în acest răstimp, am avut prilejul să mă întâlnesc cu conducători ai comunităților evreiești europene și să reinnoiesc angajamentul lor

de a contribui și participa la Festivalul „Euroiudaica”, între 6-11 mai 2007, la Sibiu, atunci capitală culturală europeană.

- Care au fost principalele direcții ale dezbaterilor de la reuniunea Executivului C.E.E.?

- În primul rând, Israelul postconflict. S-au discutat strategii de combatere a antisemitismului proferat de președintele iranian, programe organizate de sau cu participarea C.E.E., îndeosebi, de solidaritate și cooperare între evreii europeni.

- Întâlniri importante?

- Cu primul ministru Ehud Olmert, președintele Moshe Katsav, ministrul Apărării, Amir Peres, vice-prim-ministrul Shimon Peres,

Interviu cu președintele F.C.E.R., deputat dr. AUREL VAINER, participant la:

- Geneva: căsătoria fiului președintelui Congresului Evreiesc din Rusia
- Ierusalim: reuniunea Executivului Congresului Evreiesc European
- Kiev: comemorarea a 65 de ani de la masacrul de la Babii Iar

proeminentă personalitate a vieții politice israeliene de patru decenii. A fost exprimată solidaritatea evreilor europeni cu Statul Israel, a fost prezentată, cu realism și optimism, actualitatea politică israeliană, șansele relansării procesului de pace în zonă.

- Momente de emoție?

- Întâlnirea cu cinci tineri din Carmiel, o așezare din nordul Israelului, pe cât de tânără pe atât de performantă, de frumoasă. Tinerii urmau să devină *Bar* și *Bar Mițva*, în timpul recentului conflict cu grupările Hezbollah. Invitați, pentru acea perioadă, în Franța, de președintele C.E.E., Pierre Besnainou, cei care și-au sărbătorit, la întoarcere, majoratul religios, i-au mulțumit pentru posibilitatea oferită de a fi departe de zona de conflict. Am vizitat spitalul din Tfat, unde, în timpul conflictului, au fost îngrijiți 1.500 de răniți. Am făcut un popas la Kiriat Șmona, cel mai nordic oraș din Israel, lovit de peste 1.000 de bombe, cu un mare număr de locuințe avariate în diferite grade. Dar cel mai mult m-a impresionat țaria de caracter a locuitorilor, hotărârea lor de a recupera pierderile suferite printr-o

dezvoltare urbanistică modernă și încrederea că, dat fiind potențialul natural montan, numărul populației se va dubla în viitor.

- Cum ați caracteriza, în câteva cuvinte, comemorarea de la Babii Iar?

- O expresie de mare solidaritate umană. Măcelul s-a săvârșit de Iom Kipur, 1941. Dintre cei 100.000 de evrei din ghetoul de la Babii Iar, 33.000 au fost uciși și aruncați într-o groapă comună. Suita comemorativă, având genericul „Let my people live”, a reunit personalități de prim rang din multe țări ale lumii.

- Impresia dominantă?

- Forța de exprimare a tragicului realizată în imagine, cuvânt, muzică. După deschiderea unei expoziții despre cutremurătoarele suferințe îndurate de victimele Holocaustului, un serviciu divin a fost oficiat la Monumentul de la Babii Iar: o impresionantă Menoră,

situată chiar în fața acelei gropi comune. A fost de față președintele Israelului, cu soția sa. O a doua ceremonie religioasă s-a desfășurat la Monumentul Victimelor Holocaustului, impunător prin sobrietatea durerii fără glas. În prezența președintelui Ucrainei și a soției sale, o companie militară a prezentat onorului și a fost depusă, la baza Monumentului, o imensă ghirlandă de crini albe. Șefi de state și de guverne s-au înclinat cu pietate și au aprins candelă. Fiecare participant la comemorare a depus câte o floare și o piatră. Semne ale neuitării. În fața ambelor memoriale, *El Male Rahamim* și *Kadiș* au fost intonate de Marele Rabin al Tel Aviv-ului, Lau, și de Șef Rabinul Cultului Mozaic din Ucraina, Iacov Blauch. La Teatrul de Operă și Balet din Kiev a fost vizionat filmul „Let my people live”, interpretat de un grup de actori vorbind în idiș, ebraică, ucraineană, rusă, germană.

- Cuvântări memorabile?

- Greu de răspuns, pentru că fiecare a avut frumusețea și profunzimea ei. Au fost trei cuvântări ale președintelui Ucrainei, Iușcenko, trei - ale președintelui israelian Katsav. Am ascultat cuvântări rostite de președintele Croației, Mesici, de președintele Muntenegrului, Buianovici, de președintele Congresului Evreilor din Rusia, Moshe Kantor, de Marele Rabin al Tel Aviv-ului, Lau. Mesajul secretarului general al O.N.U., Kofi Annan, a fost transmis de reprezentantul său la Kiev. Au fost, apoi, cuvântări ale înalților ierarhi ai Bisericii creștine ș.a. Foarte impresionant a fost, de asemenea, *speech*-ul Lordului James Braundstone, reprezentantul comunităților evreiești din Marea Britanie, la Forumul care s-a desfășurat la Teatrul din Kiev. Am reținut o remarcă plină de miez legată de genericul comemorării, reformulat astfel: „Let my people live together”. Laitmotivul tuturor cuvântărilor a fost nevoia de pace, de înțelegere între oameni și, mai ales, de a învăța din lecțiile istoriei, pentru ca escaladarea urii și violenței să fie oprită.

IULIA DELEANU

TIMIȘOARA

Comunitatea Evreilor din Timișoara și-a luat rămas bun, într-un cadru festiv, de la cel care a fost, ani de-a rândul, un prieten și un sprijinitor moral și material al activităților evreiești din România - dr. Zvi Feine. Cu prilejul unei vizite la Timișoara, la care au participat, de asemenea, Alex Sivan, împuternicit special al președintelui F.C.E.R., Israel Sabag, reprezentant permanent al JOINT în România, și soția domnului dr. Feine (care a fost și este la fel de apropiată evreilor din România), membrii comunității au apreciat activitatea din ultimele decenii a acestei organizații pentru tineri, vârstnici și, în general, persoane în nevoie. Președintele comunității evreilor din Timișoara, dr. Paul Costin, și-a exprimat, cu această ocazie, aprecierea pentru cel care

Despărțire și bun venit...

a reușit să transforme într-o adevărată familie comunitatea evreilor din țară și străinătate, apropiind sufletele multor evrei din Statele Unite de realitatea trăită de frații lor din România. Cu același prilej, membrii comunității timișorene l-au primit, cu prietenie, pe succesorul acestuia, Jorge Diener, care îndeplinește, concomitent, funcțiile de director al JOINT pentru Ungaria, Bulgaria și România. La întâlnirea desfășurată în Clubul Comunitar s-a discutat despre nevoile și problemele actuale ale comunității evreilor din Timișoara, despre condițiile de continuare a activităților iudaice din acest oraș. După cuvintele impresionante ale doctorului Feine, care a amintit despre îndelungata sa colaborare, datând încă de dinainte de 1989, cu obștea timișoreană, Jorge Diener a vorbit despre continuarea unui parteneriat durabil, între JOINT și evreii din România, o colaborare care își propune să fie în interesul unei vieți evreiești bogate și al unei existențe lipsite de probleme pentru membrii comunității din țara noastră.

Delegația a vizitat, în cursul aceiași zile, Centrul de Zi pentru pensionari, un loc care devine tot mai primitor și care încearcă să realizeze o gamă largă de activități, de la conferințe la gimnastică medicală și de la asistență psihologică la excursii în orașele vecine.

LUCIANA FRIEDMANN

În toată țara au avut loc comemorări dedicate Zilei Holocaustului în România, cu depuneri de flori la monumentele victimelor Holocaustului, participări și luări de cuvânt ale oficialităților locale, liderilor comunitari, profesorilor bursieri ai Institutului „Yad Vashem” din orașele respective, cu simpozioane, mărturii ale unor supraviețuitori ai Holocaustului, concursuri de desene realizate de elevii școlilor din respectivele județe ș.a. Din corespondențele primite până la această dată, de la SIBIU, ARAD, PIATRA NEAMȚ, TÂRGOVIȘTE, SATU MARE, GALAȚI, TG. MUREȘ, am desprins câteva elemente specifice.

● **SIBIU.** Recital de poezie, imagini ale Holocaustului la retroproiector în Școala nr. 18 (prof. Vasile Cosma, în colaborare cu prof. coordonator Alexandra Copăla). Fundația social-culturală a rromilor „Ion Cioabă” a organizat un seminar internațional, „Supraviețuitori rromi în căutarea adevărului”, unde au fost prezentate lucrări ale istoricului Jean Ancel. O intervenție notabilă a avut-o președintele comunității, ing. Otto Deutsch.

● **ARAD.** În cimitirul vechi neolog - proiecții video cu Florin Piersic recitând „Convorbirea lui Tevie Lăptarul cu Dumnezeu”, de Aurel Storin, și imagini de la manifestările antiisraeliene din Iran, prilej pentru președintele comunității, ing. Ionel Schlesinger, de a avertiza asupra antisemitismului actual. Un spectacol extraordinar a fost susținut de elevii ai Liceului de Artă, expoziția „Viața în umbra morții” a fost deschisă la Muzeul de Artă, un *talk-show* pe tema Holocaustului, cu participarea doctorilor Lya Benjamin și Hary Kuller, a avut loc la postul local de televiziune.

● **PIATRA NEAMȚ.** Simpozionul interjudețean „Discriminare, rasism,

ZIUA HOLOCAUSTULUI ÎN ROMÂNIA (comemorări în țară)

xenofobie, antisemitism - probleme educaționale; Holocaustul” a beneficiat de participarea unor cadre didactice universitare și din învățământul mediu, invitați de onoare fiind general (r) Oliver Lustig, dr. Liviu Beris, judecător Felix Haber, supraviețuitori ai Holocaustului. Momente muzicale din filmul „Lista lui Schindler”, „Sonata”, de Irina Ogăgescu Tuțuianu, „Ierusalim”, de St. Adams, au fost susținute de Orchestra de mandoline a Școlii Generale „Dumbrava Roșie”.

● **TÂRGOVIȘTE.** Simpozionul a fost cu atât mai meritoriu cu cât, în Județul Dâmbovița, trăiesc foarte puțini evrei. În Târgoviște - doar patru-cinci. Menționabile - comunicarea despre „Documente privind lagărul Teiș din Târgoviște”, mărturiile profesoarei Edith Königsberg, supraviețuitoare a Holocaustului, vizita la Centrul Ecumenic din Vulcania-Băi.

● **SATU MARE.** În fața Monumentului Holocaustului din curtea sinagogii s-au aprins lumânări și s-a ținut un moment de reculegere. O expoziție de fotografii cu imagini din Holocaust, în holul sinagogii, a fost realizată de colectivul Clubului pentru generația de mijloc. Un concert a fost oferit de Grupul „Consonantia” al Filarmonicii și Corul de elevi „Maestruos” din Tășnad, dirijor - Rudolf Fatyol, directorul Filarmonicii, care este și membru al comunității.

● La placa memorială din comuna LIVADA și la obeliscul din comuna jerbe de flori.

● **GALAȚI și TG. MUREȘ.** Comemorările au avut loc în Templul Meseriașilor și, respectiv, Templul recent renovat. (I.D.)

Prin telefon - de la colaboratorii noștri

LORY WALLFISCH - din nou în România

La invitația Filarmonicii „Moldova”, din Iași, Lory Wallfisch a revenit și anul acesta în România, în calitate de solistă a *Concertului în do minor*, de Mozart. În drum spre țara natală, ilustra pianistă, stabilită în S.U.A., a făcut o escală la Stuttgart, de unde și-a ridicat ultimul set de discuri imprimat în Germania. Primele două discuri - împreună cu soțul ei, regretatul violist de mare valoare, Ernst Wallfisch z.l., celelalte - lucrări de muzică românească. Numai anul trecut a imprimat patru lucrări de Paul Constantinescu, Constantin Silvestri, Nicolae Brânduș, Radu Negreanu. Aceasta din urmă, *Baladă pentru pian*, de Radu Negreanu - în premieră absolută. Discurile le-a donat Casei Radio, ne-a relatat prietenul ei de-o viață, cunoscutul compozitor, pianist, profesor Dan Mizrahy. De Roș Hașana și Iom Kipur s-a rugat, împreună cu noi, la Templul Coral din București. A regretat că timpul nu-i permite să participe la Concursul de pian, care-i poartă numele, la Ploiești, orașul ei natal, unde ar fi dorit să facă și un pelerinaj la mormintele celor dragi. „N-a uitat, însă, să-mi lase Premiul «Wallfisch», pentru laureații ediției din anul acesta ai Concursului”, spune Dan Mizrahy, care urmează să facă parte din juriu. (I.D.)

